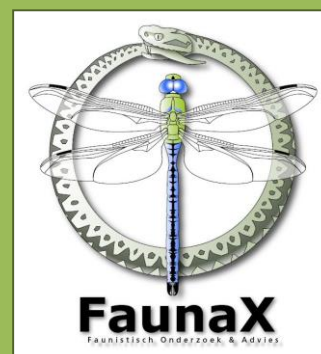
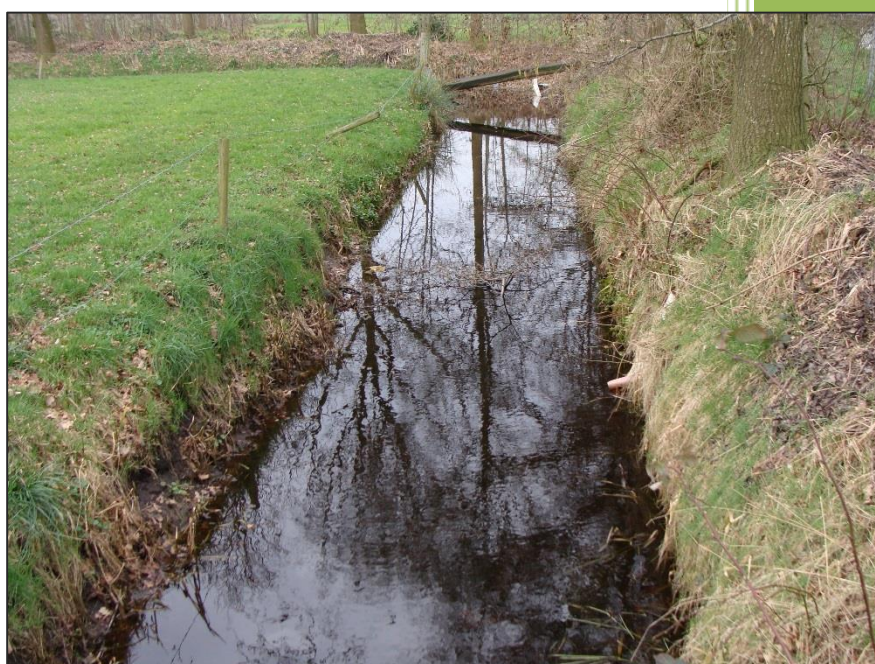

2014

Ecologische quickscan

Sportpark Lippenhuizen

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische quickscan Sportpark Lippenhuizen

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de Flora- en faunawet*

Gorredijk, 06 maart 2014

In opdracht van:

Gemeente Opsterland

Contactpersoon:

Dhr. W. van der Wal en dhr. G. Plomp

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Veldwerk:

Mw. J. Arisz

Rapportage:

Mw. J. Arisz

Autorisatie:

Mw. W. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Ligging en karakteristiek	2
1.3	Opzet	5
2.	ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	7
2.1	Natuurbeschermingswet.....	7
2.2	Ecologische hoofdstructuur.....	8
2.3	Flora- faunawet	8
3.	RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN.....	9
3.1	Flora.....	9
3.2	Vogels	9
3.2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	9
3.2.2	Overige broedvogels.....	10
3.3	Zoogdieren	10
3.3.1	Vleermuizen	10
3.3.2	Steenmarter	11
3.3.3	Overige zoogdiersoorten	11
3.4	Amfibieën, reptielen en vissen	14
3.4.1	Amfibieën	14
3.4.2	Reptielen.....	14
3.4.3	Vissen.....	14
3.5	Ongewervelden	14
4.	INVENTARISATIE BOMEN	15
5.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	17
5.1	Overzicht beschermde soorten Ff-wet.....	17
5.2	Samenvatting, effectbespreking en aanbevelingen	17
5.3	Overzicht vervolgstappen.....	18
6.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	19
BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET.....		20
	Algemene zorgplicht.....	20
	Verbodsbepalingen	20
	Omgaan met beschermde soorten	20
	Vogels	21
	Zorgvuldig handelen.....	21

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De Gemeente Opsterland is voornemens het sportpark te Lippenhuizen her in te richten en deels te verplaatsen in zuidelijke richting. Het bestaande wedstrijdveld wordt in zuidelijke richting verschoven. Op de vrijgekomen grond wordt een nieuwe brede school (MFC) gebouwd. Voor de ontwikkelingen wordt een watergang gedempt, een houtwal gekapt, het bestaande clubhuis gesloopt, een dam in een watergang verplaatst, vindt herplant van bomen plaats en wordt mogelijk de ingang van het sportpark aangepast. Figuur 1 geeft het onderzochte plangebied weer. In figuur 2 zijn de locaties van een deel van deze werkzaamheden weergegeven.

Aangezien de beoogde werkzaamheden een ruimtelijke ingreep betreffen, is een toetsing aan de Flora- en faunawet een vereiste. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn via een korte ecologische beoordeling, een quickscan, getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de resultaten van deze beoordeling, waarbij adviezen zijn geformuleerd hoe te handelen conform de bepalingen in de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Luchtfoto van het plangebied (bron: BingMaps).

Figuur 2. Locaties van het te slopen gebouw, de te kappen houtwal en de te verplaatsen dam (gegevens Gemeenten Opsterland).

1.2 Ligging en karakteristiek

Het plangebied bestaat uit het sportpark van Lippenhuizen en de direct omgeving hiervan. Het plangebied wordt begrensd door de watergang ten westen van het sportpark (westzijde), het trainingsveld (noordzijde), de parkeerplaats en de watergang langs de Buorsterwyk (oostzijde) en globaal halverwege het agrarische perceel ten zuidoosten van het sportpark (zuidzijde).

Binnen het plangebied zijn watergangen, bomenrijen, een houtwal, het bestaande clubhuis en kleedkamers, de entree van het sportpark en twee agrarische percelen aanwezig.

Het clubhuis is opgetrokken uit bakstenen en kent een plat dak bedekt met dakplaten. Figuur 3 geeft een impressie van het clubhuis. Langs de westzijde van het sportpark was voorheen een bomenrij aanwezig, de volgroeide bomen zijn hier recent grotendeels gekapt, waardoor langs de westzijde de vegetatie nu vooral bestaat uit kleinere bomen en struiken. Direct ten westen hiervan ligt een watergang, welke doorloopt tot in de bebouwde kom van Lippenhuizen. Langs de oostzijde van het sportpark is nog doorlopende bomenrij aanwezig, bestaande uit eiken. Aan de oostzijde bevindt zich tevens de ingang van het park (figuur 4). Aan de buitenzijde van deze rij liggen een parkeerplaats en een fietspad. Naast het fietspad ligt een watergang die enkele meters breed is (figuur 5). Een dam in deze watergang wordt verplaatst. Aan de zuidkant van het sportpark ligt een houtwal (figuur 6), ten zuiden hiervan ligt ook een watergang (figuur 7). Deze watergang is verbonden met de watergang aan de westzijde van het park, niet met de bredere watergang aan de oostzijde.

Figuur 3. Impressie van het clubhuis en losse kleedkamer op het sportpark.

Figuur 4. Impressie van de ingang van het sportpark, met de bomenrij langs de oostzijde.

Figuur 5. Watergang aan de oostzijde van het sportpark.

Figuur 6. Impressie van de houtwal aan de zuidkant van het sportpark.

Figuur 7. Watergang aan de zuidzijde van het sportpark.

Ten noorden, noordoosten en noordwesten van het plangebied bevindt zich de bebouwde kom van Lippenhuizen. In alle andere richtingen is agrarisch gebied aanwezig, doorsneden door watergangen.

1.3 Opzet

In opdracht van de Gemeente Opsterland is door Bureau FaunaX, op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht, een beschouwing opgesteld over de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en habitats binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Op 25 februari 2014 is deze ecologische beoordeling in de vorm van een quickscan uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde plant- of diersoorten bevinden of hiervoor geschikte biotopen of habitats aanwezig zijn. Het onderzoek is uitgevoerd door het gehele terrein visueel te inspecteren op geschikte habitats voor of aanwijzingen van beschermde soorten.

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 6. Tevens zijn op verzoek van de gemeente, in verband met de benodigde kapvergunning alle bomen in de houtwal die gekapt zullen worden op soort gebracht en is hiervan de omtrek en DBH bepaald. Deze inventarisatie wordt besproken in hoofdstuk 5.

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

2.1 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

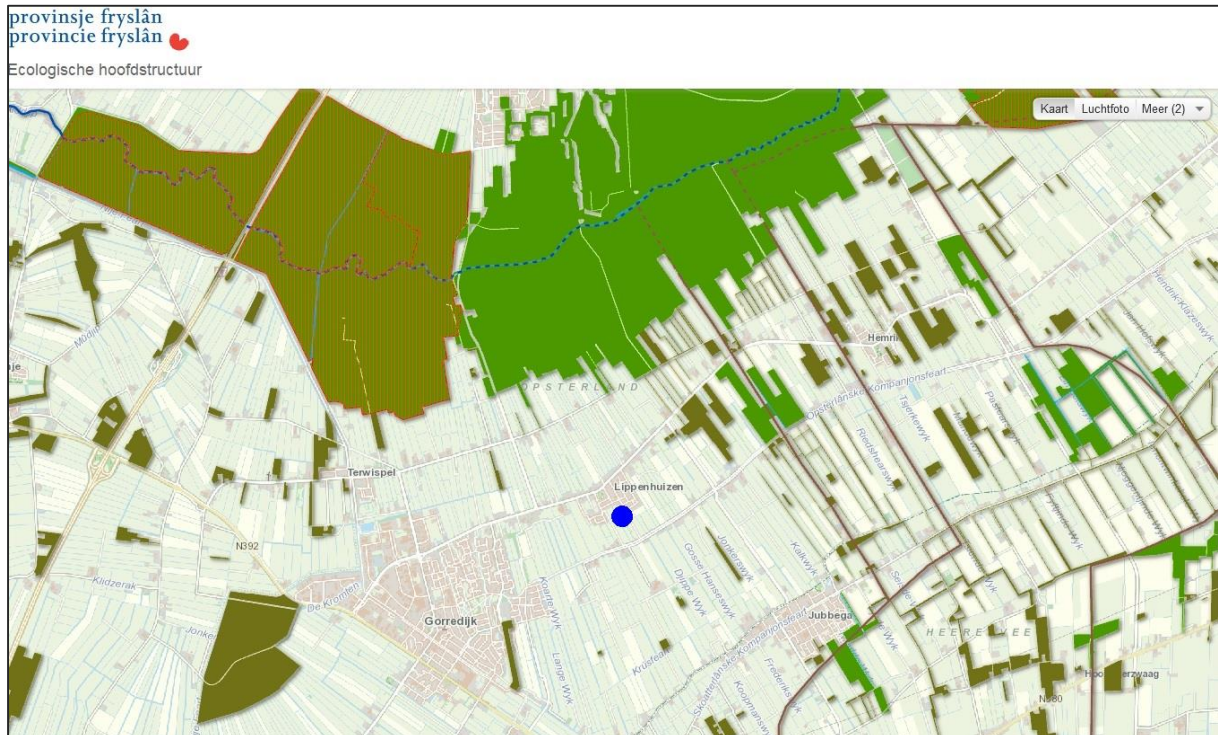
Het plangebied ligt in de nabijheid van Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken (figuur 8). De werkzaamheden hebben echter geen invloed op de aanwezige soorten of habitattypen voor dit gebied. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is derhalve niet aan de orde.

Figuur 8. Ligging van het plangebied (blauwe stip) ten opzichte van het Natura-2000 gebied Van Oordt's Mersken (oranje vlak) (bron: synbiosys.alterra.nl).

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Figuur 9. Ligging van het plangebied (blauwe stip) ten opzichte van de EHS (groenig gekleurde vlakken) (bron: Provincie Friesland).

Het plangebied ligt niet binnen de EHS (figuur 9). Toetsing aan de EHS is derhalve niet aan de orde.

2.3 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet beschermt in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen op de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten op tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die op tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. Voor meer informatie zie de bijlage I bij dit document.

3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN

3.1 Flora

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten te verwachten.

Aan het clubhuis of de kleedkamers groeien geen muurvarens. In de groenstructuren binnen het plangebied zijn algemene soorten aanwezig als eik, els, es, speenkruid, paardenbloem, madelief, hultst, brandnetel en braam. De aangetroffen soorten duiden erop dat het plangebied een redelijk voedselrijke omgeving betreft. Dit vormt geen geschikte habitat voor beschermde plantensoorten.

In de watergangen zijn soorten als egelskop, hoornblad en pijlkruid aanwezig. Dit zijn soorten van matig tot vrij voedselrijk water.

Op basis van de aanwezige habitateigenschappen binnen het plangebied worden beschermde plantensoorten uitgesloten.

3.2 Vogels

3.2.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

Binnen het plangebied zijn geen nestplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten aanwezig. De aanwezige bebouwing is niet geschikt voor gebouwbewonende soorten, omdat geschikte constructies (zoals daken met dakpannen) ontbreken. In geen van de bomen rond het sportpark waren nestplaatsen van spechten, uilen of roofvogels aanwezig.

Tijdens het veldbezoek werden enkele koolmezen waargenomen. Koolmees is opgenomen in categorie vijf van de lijst met jaarrond beschermde vogelsoorten. De soort maakt gebruik van natuurlijke holtes in bomen, nestkasten, en 'holtes' in opstallen. Aan het clubhuis is weliswaar een nestkast aanwezig (figuur 10), maar hier werd geen territoriaal gedrag waargenomen. De mezen maken mogelijk gebruik van één van de vele bomen op het terrein.

Figuur 10. Nestkast aan het clubhuis, deze is echter niet in gebruik.

3.2.2 Overige broedvogels

Tijdens het veldbezoek werden enkele potentiële broedvogelsoorten waargenomen, waaronder vink. Vooral de bomenrijen en de houtwal vormen geschikte habitat voor een aantal broedvogelsoorten. In de oostelijke watergang waren veel wilde eenden aanwezig, welke mogelijk tot broeden komen langs de oevers van deze watergang of de omringende dekking biedende groenelementen (welke binnen het plangebied aanwezig zijn). De aanwezige opstallen op het perceel zijn niet tot marginaal geschikt als nestplaats voor broedvogels. Wel is naast het clubhuis nog materiaal aanwezig (afgedekt met zijl). Dekt dit zijl niet al het materiaal af, dan zouden tussen deze materialen broedvogels kunnen gaan nestelen.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Vleermuizen

Voor gebouw bewonende vleermuissoorten (alle soorten Ff-wet, tabel 3) is het clubhuis potentieel geschikt als verblijfplaats. In de dakbedekking van het clubhuis zijn diverse spleten aanwezig (figuur 11). Tijdens het veldbezoek is onder één van deze spleten een keutel van een vleermuis aangetroffen, vermoedelijk van laatvlieger. Daarnaast is lokaal beschadigd houtwerk aanwezig (figuur 12).

Ondanks de vele bomen op het terrein zijn in de bomen in de houtwal of de bomen direct rondom de huidige ingang geen voor boombewonende vleermuissoorten geschikte holtes aangetroffen.

Figuur 11. Spleten in de dakbedekking van het clubhuis. Onder één van deze spleten zijn sporen van vleermuizen waargenomen.

Figuur 12. Aangetast houtwerk in de dakconstructie van het clubhuis (achterzijde).

Het plangebied vormt, door de aanwezigheid van de goed ontwikkelde bomen, zeer geschikt foerageergebied voor vleermuizen. Binnen de bebouwde kom van Lippenhuizen is echter nog meer optimaal foerageergebied aanwezig, bijvoorbeeld op de begraafplaats. Daarnaast worden de bomenrijen langs de Compagnonsvaart ook (intensief) gebruikt door vleermuizen. Het plangebied vormt daardoor naar verwachting geen essentieel foerageergebied. Samenhangend met de aanwezigheid van optimaal foerageergebied, maakt het plangebied zeer waarschijnlijk ook deel uit van een vliegroute naar het foerageergebied toe. Doorgaande bomenrijen in zuidelijke richting ontbreken echter, waardoor geen sprake is van een doorgaande vliegroute.

3.3.2 *Steenmarter*

De bebouwing op het terrein is niet toegankelijk voor steenmarter, omdat geen voor steenmarter geschikte openingen in de bebouwing aanwezig zijn. Ook zijn tijdens het veldbezoek geen sporen of uitwerpselen van steenmarter waargenomen. Voorkomen van steenmarter binnen het plangebied wordt daarom uitgesloten.

3.3.3 *Overige zoogdiersoorten*

Zwaardere beschermde zoogdiersoorten (behalve vleermuizen) kunnen binnen het plangebied worden uitgesloten. Het plangebied wordt omringd door relatief open agrarisch gebied en door bebouwde kom. Het plangebied is hierdoor geen geschikte leefgebied of niet bereikbaar voor de meeste zwaardere beschermde zoogdiersoorten. Nesten van eekhoorn zijn niet aanwezig binnen het plangebied.

Door de vele watergangen rondom het plangebied zou het plangebied wel eventueel bereikt kunnen worden door waterspitsmuis en noordse woelmuis. Het plangebied bevindt zich ver buiten het bekende verspreidingsgebied van de noordse woelmuis (Zoogdieratlas Friesland, 2012). Het plangebied ligt niet binnen het bekende verspreidingsgebied van de waterspitsmuis en de aanwezige habitat is slechts marginaal geschikt voor de soort. De wateren zijn redelijk voedselrijk, de oevers steil en er is in beperkte mate (onder)watervegetatie aanwezig (figuren 13

tot en met 15). Op basis van de combinatie van deze factoren wordt aanwezigheid van leefgebied van de soort verwaarloosbaar geacht.

Binnen het plangebied kunnen enkele algemene kleine zoogdieren worden verwacht, waaronder veldmuis, bosmuis, bosspitsmuis, wezel, hermelijn, mol en egel. In alle gevallen betreft dit soorten die zijn opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Figuur 13. Watergang aan de oostzijde van het plangebied.

Figuur 14. Watergang aan de zuidzijde van het plangebied.

Figuur 15. Detail opname van de watergang aan de zuidzijde van het plangebied.

3.4 Amfibieën, reptielen en vissen

3.4.1 Amfibieën

Binnen het plangebied zijn twee watergangen aanwezig. De waterkwaliteit en (onder)watervegetatie zijn onvoldoende om geschikte voortplantingwater te vormen voor de zwaar beschermde hei- of poelkikker. Wel kunnen deze watergangen gebruikt worden door algemene soorten als bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en bastaardkikker. Door de aanwezigheid van geschikte voortplantingwateren voor de genoemde algemene amfibieën is voor deze soorten binnen het plangebied ook landhabitat aanwezig, vooral de houtwal is hiervoor geschikt.

Rugstreeppad is niet bekend uit de directe regio en binnen het plangebied komt ook geen optimaal leefgebied voor. Hierdoor zijn binnen het plangebied naar verwachting geen vaste rust- en verblijfplaatsen voor deze of andere zwaarder beschermde soorten aanwezig.

3.4.2 Reptielen

Het plangebied wordt omringd door bebouwde kom en gangbaar open agrarisch gebied. Dit vormt geen geschikte habitat voor vrijwel alle reptielen. Ringslang komt voor in waterrijke gebieden en is wel bekend uit de regio. Van de wateren binnen het plangebied zou alleen de oostelijke watergang geschikt zijn voor de soort, andere watergangen zijn hiervoor te smal en te ondiep. Binnen het plangebied zijn geen broeihopen aanwezig, waardoor waarnemingen van ringslang wel mogelijk zijn, maar er geen vast leefgebied binnen het plangebied aanwezig is. Voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde reptielen binnen het plangebied kan daardoor worden uitgesloten.

3.4.3 Vissen

De watergang aan de oostzijde van het plangebied kent een (deels) zandige bodem. Vooral ten zuiden van de te verleggen dam zijn waterplanten aanwezig. Deze watergang loopt richting Lippenhuizen dood, maar is in zuidelijke richting verbonden met de Compagnonsvaart. De watergang aan de zuidzijde van het plangebied is ondiep ($<0,5$ m), kent een (deels) zandig substraat en tijdens het veldbezoek waren enige waterplanten zichtbaar (o.a. hoornblad). Deze watergang kent geen verbinding met de bredere watergang aan de oostzijde, maar staat via de watergang aan de westzijde van het plangebied in verbinding met wateren in de bebouwde kom van Lippenhuizen. In de directe omgeving van het plangebied zijn de beschermde vissoorten grote en kleine modderkruiper bekend (Melis, 2013), in de regio (ten westen van Gorredijk) komt ook bittervoorn voor. Het plangebied vormt voor deze beschermde vissoorten geschikte habitat. Mogelijk komen binnen het plangebied één of meerdere van deze zwaarder beschermde vissoorten voor. Voor rivierdonderpad ontbreekt geschikte habitat, verhard substraat is niet in voldoende mate aanwezig.

3.5 Ongewervelden

Beschermde ongewervelden worden niet verwacht binnen het plangebied. Binnen het plangebied komen geen waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikte habitat voor beschermde libellen, kevers of voor aquatische soorten.

4. INVENTARISATIE BOMEN

Tijdens het veldbezoek is een inventarisatie gedaan van de aanwezige bomen en struiken in het deel van de houtwal dat gekapt wordt (figuur 16). De resultaten hiervan zijn opgenomen in tabel 1. De soort die het meest aanwezig zijn betreffen zomereik, gewone es en grauwe els. Van vooral gewone es en grauwe els is in het plangebied de nodige verjonging aanwezig. Daarnaast zijn nog enkele soorten enkel in struikvorm aanwezig, waaronder meidoorn (2 stuks).

Figuur 16. Deel van de houtwal dat gekapt zal worden (gegevens Gemeente Opsterland).

Tabel 1. Overzicht aangetroffen bomen in het deel van de houtwal dat zal worden gekapt (zie figuur 12). In oranje bomen waarvoor in ieder geval een kapvergunning moeten worden aangevraagd.

Soort	Omtrek (cm)	DBH (cm)	Opmerking
gewone es	47	7,3	dikste stam van 2
ruwe berk	22	6,5	
gewone es	15	5,5	dikste stam van 3
zomer eik	127	36	
gewone es	21	6,5	dikste stam van 2
grauwe els	26	9,5	dikste stam van 3
zomer eik	94	26	
grauwe els	25	14	
gewone es	21	8	
gewone es	25	9	dikste stam van 4
zomer eik	135	40	
gewone es	30	10	
grauwe els	38	13	
gewone es	28	10	
zomer eik	100	34	
zomer eik	116	33	
zomer eik	110	33	

Soort	Omtrek (cm)	DBH (cm)	Opmerking
gewone es	35	12,5	
grauwe els	34	12	dikste stam van 3
zomer eik	136	40	
grauwe els	45	16	
berk (spec)	33	10	aangetast door kamperfoelie
grauwe els	30	11	
zomer eik	130	38	
gewone es	47	17	dikste stam van 2
gewone es	43	15	dikste stam van 2
gewone es	47	13	
zomer eik	100	27	
grauwe els	30	10	dikste stam van 2
gewone es	35	12,5	dikste stam van 3
zomer eik	152	40	
gewone es	24	9	
gewone es	15	5	
vogelkers	20	8	
zomer eik	148	42	
zomer eik	145	43	
gewone es	20	6,5	dikste stam van 2
gewone es	22	6	
gewone es	15	5	
zomer eik	110	36	
gewone es	37	7	dikste stam van 4
gewone es	15	5	dikste stam van 2
zomer eik	130	39	
zomer eik	115	34	
zomer eik	105	34	

5. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

5.1 Overzicht beschermde soorten Ff-wet

In tabel 2 hieronder worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 2: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.
Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; Licht beschermd, T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T3 = Tabel 3; Zwaar beschermd.

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T3	Cat. Vogellijst
Vogels	Koolmees		x			x	5
	Broedvogels in algemene zin	x	x			x	
Zoogdieren	Gebouwbewonende vleermuizen		x			x	
	Egel		x	x			
	Algemene muizensoorten		x	x			
	Mol		x	x			
Amfibieën	Bastaardkikker		x	x			
	Bruine kikker		x	x			
	Gewone pad		x	x			
	Kleine watersalamander		x	x			
Vissen	Bittervoorn		x			x	
	Grote modderkruiper		x			x	
	Kleine modderkruiper		x		x		

5.2 Samenvatting, effectbespreking en aanbevelingen

- *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

Tijdens het veldbezoek werd koolmees waargenomen. Omdat mogelijk sprake is van één of enkele broedparen is geen sprake van zwaarwegende ecologische factoren die plaatsing van alternatieve nestgelegenheid voor deze soort verplichten. Bovendien blijven rond het plangebied goed ontwikkelde bomen behouden, waardoor verwacht wordt dat er voor de vogels voldoende nestgelegenheid beschikbaar blijft.

- *Broedvogels in algemene zin*

Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legfels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal de periode 15 maart – 15 juli) kan verstoring grotendeels voorkomen worden. Echter, indien blijkt dat er een vogel aan het broeden is, ook buiten het broedseizoen, dan moet worden gewacht totdat deze hiermee klaar is en uit eigen beweging is vertrokken. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en redelijkerwijs kan worden aangenomen dat tijdens deze werkzaamheden geen vogels tot broeden zijn gekomen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken.

Tijdens het onderzoek zijn potentiële broedvogels waargenomen. Met broedvogels zal rekening moeten worden gehouden met het uitvoeren van zowel vooral de kapwerkzaamheden, maar ook met de andere werkzaamheden.

- *Vleermuizen*

Binnen het plangebied kunnen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten voorkomen, omdat de bebouwing toegankelijk is voor deze soorten en er sporen van aanwezigheid zijn aangetroffen. De aanwezige bebouwing op het terrein wordt gesloopt. Met de beoogde sloop verdwijnen eventueel aanwezige verblijfplaatsen.

De aan- dan wel afwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in de bebouwing zal moeten worden bepaald door nader onderzoek tijdens de actieve periode van vleermuizen (mei - oktober). Voor de juridische houdbaarheid van het vleermuisonderzoek, wordt dit uitgevoerd conform de laatste versie van het Vleermuisprotocol (27-03-2013), opgesteld door de GaN, het NGB en de Zoogdiervereniging.

Daarnaast strekt het tot aanbeveling, naast de geplande herplant voor de te kappen houtwal, ook te voorzien in een geleidende structuur hier naar toe. Dit kan dan het beste plaatsvinden middels aanplant van bomen in het verlengde van de bestaande bomenrij langs de oostzijde van het park, tot aan de nieuw aan te planten houtwal. Voor een geleidende structuur voor vleermuizen zouden deze bomen bij aanplant al minimaal 4 meter hoog moeten zijn en een min of meer gesloten bladerdek moeten vormen.

- *Vissen*

De watergangen in het plangebied vormen potentieel leefgebied voor meerdere beschermde vissoorten. Eén watergang wordt gedempt, in de andere watergang binnen het plangebied wordt een dam verplaatst. Met de geplande werkzaamheden zou leefgebied van beschermde vissoorten verstoord worden of verloren kunnen gaan. Om te bepalen of de watergangen leefgebied vormen voor beschermde vissoorten is nader onderzoek noodzakelijk. Dit nader onderzoek kan jaarrond plaatsvinden, maar vindt bij voorkeur plaats in de periode maart – juni.

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er wordt een aantal licht beschermde zoogdiersoorten verwacht in het plangebied. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden vegetatie kort af te maaien zodat dekking voor kleine zoogdieren verdwijnt en zij zo bewogen worden ergens anders hun heil te zoeken.

- *Kapvergunning*

In het te kappen deel van de houtwal bevinden zich meerdere zomereiken met een diameter van 30 cm of meer. Hiervoor zal, gezien het beleid van de Gemeente, in ieder geval een kapvergunning voor moeten worden aangevraagd.

5.3 Overzicht vervolgstappen

- Nader onderzoek gebouwbewonende **vleermuizen**: volgens vleermuisprotocol (periode mei - oktober).
- Nader onderzoek **vissen**: jaarrond mogelijk, maar bij voorkeur in de periode maart – juni.
- **Broedvogels**: Kap- en andere werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen (ongeveer tussen half maart en half juli), anders inschakelen ecologische begeleiding.
- **Aanvragen kapvergunning** zomereik.

6. BRONNEN EN LITERATUUR

Melis, J., De Jong, R., Koopmans, M. (red) (2013). Vissen in Fryslân, werkatlas II, verspreiding 1900-2012.

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging en Gegevensautoriteit Natuur.
Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en
www.netwerkgroenebureaus.nl

Werkatlas Zoogdieren van Friesland, januari 2012.

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.drloket.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.vleermuizenindestad.nl

<http://www.fryslan.nl/3177/planologische-ecologische-hoofdstructuur-kaart-planologische-ehs/>

BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet in van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht

moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreft de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt

gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.